

**Posudek na disertační práci Mgr. Vladislava Bernarda „Lidskoprávní limity
veřejnoprávního vymáhání soutěžního práva“ předloženou k uznání jako práce
rigorózní**

Autor disertační práce si zvolil velmi zajímavé téma jsoucí na pomezí ústavního a správního práva s přesahem k právu trestnímu a evropskému. Lze tedy konstatovat, že disertační práce je zvoleným tématem prací průřezovou, na čemž autor osvědčuje znalosti výše uvedených právních odvětví a velmi kvalitní orientaci v judikatuře nejenom českých správních soudů, ale také Evropského soudu pro lidská práva, Tribunálu a Soudního dvora Evropské unie. Oceňuji také autorovu práci s primárními dokumenty ať již Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, tak i Evropské komise; rovněž sekundární literatura je reprezentativní, kdy autor neopomenul uvést odkazy na významné české zdroje, jakož i zahraniční literaturu. Předložená práce je i svým obsahem, zpracováním, dodržením citačních norem plně v souladu s požadavky kladenými na Právnické fakultě UK na kvalifikační práce, jakými jsou rigorózní nebo disertační práce.

Téma ochrany lidských práv v soutěžních řízeních je pro odborníky z oblasti soutěžního práva velmi aktuální a prochází velmi významnou judikaturní proměnou. Autor si zvolil pro účely disertační práce výzkumné otázky spočívající v úrovni ochrany lidských práv v soutěžních řízeních s ohledem na to, zda se jedná o judikaturu českých správních soudů, Evropského soudu pro lidská práva nebo Soudního dvora Evropské unie. Autor velmi dobře analyzuje nejenom historickou, ale také recentní judikaturu vztahující se zejména k otázce místních šetření a přezkumu jejich zákonnosti, ochrany důvěrnosti komunikace mezi advokátem a soutěžitelem a principu zákazu sebeobviňování. Lze konstatovat, že autor vybral reprezentativní příklady lidských práv, s jejichž dodržováním jsou nuceny se vyrovnávat všechny soutěžní úřady v rámci Evropské unie, nicméně výčet lidských práv není v tomto ohledu komplexní a bylo by možné uvažovat o dalších tématech (např. možnost uložení zákazu účasti ve veřejných zakázkách jako administrativního trestu, který může být pro soutěžitele likvidační a rovněž být v kolizi s článkem 26 Listiny základních práv a svobod – právo na podnikání a provozování jiné hospodářské činnosti; rovněž tak lze v soutěžních řízeních uvažovat o zásahu do práva na nedotknutelnost obydlí – tomu se autor okrajově věnuje ve vazbě na zákon o zvláštních řízeních soudních – nebo do vlastnického práva v situacích, kdy jsou soutěžními úřady ukládány zejména v řízení o fúzích závazky zbavení se části majetku). Témat spadajících do tématu této disertační práce by bylo jistě mnoho, proto lze akceptovat autorův v úvodu vymezený výzkumný cíl, neboť jinak by předložená práce nabyla jistě gigantických rozměrů. Nicméně do

budoucná lze autora podpořit, aby ani další aspekty lidskoprávní ochrany v soutěžních řízeních nebyly v jeho další publikační činnosti oslyšeny.

V případě analýzy zákazu sebeobviňování bych uvítal, kdyby se autor blíže vyjádřil k problematice leniency programu, popř. institutu narovnání, neboť samotná podstata aplikace těchto institutů ze strany soutěžních úřadů je v podstatě založena na sebeobvinění pachatele přestupku, nebo dokonce na obvinění dalších soutěžitelů. V praxi tak mohou vyvstávat i mnohem složitější situace, než které jsou analyzovány v této disertační práci (např. jak mají postupovat soutěžní orgány, pokud se někdo sám obviní, poskytne soutěžnímu úřadu důkazy o vlastním protisoutěžním jednání a následně žádost o aplikaci leniency programu nebo narovnání vezme zpět; nebo je otázkou reálnost/nereálnost povinnosti notifikace národních soutěžních úřadů v rámci ECN s možností ingerence Komise – viz s. 61).

Velmi významnou otázkou je uplatnění principu *ne bis in idem* v soutěžních řízeních vedených napříč soutěžními úřady Evropské unie. Autor velmi správně na s. 63 analyzuje institut *well-placed* soutěžního úřadu, nicméně praxe je o poznání složitější, zejména v situaci, kdy soutěžní úřady řeší identické jednání soutěžitele na svém území, ačkoliv důkazy použité v řízení v tom kterém státě jsou poskytnuty jiným soutěžním úřadem. Nabízí se tak otázka, zda si mohou dva soutěžní úřady poskytnout navzájem důkazy, které budou použity v řízeních se stejným soutěžitelem v téže věci (jeden skutek) pouze na jiném území členského státu Evropské unie. Jaké mohou být ústavněprávní konsekvence takového postupu? Lze považovat za ústavně konformní, pokud by soutěžní úřad potrestal soutěžitele za protisoutěžní jednání jenom na základě důkazů, které získal z jiného členského státu?

Osobně by mě zajímal také autorův odborný názor na pravomoc předsedy Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže k vydávání pověření k provedení místních šetření (viz s. 74), zejména pokud bychom srovnali úroveň ochrany nedotknutelnosti obydlí prolamovanou orgány činnými v trestním řízení a ochrany obydlí užívané pro podnikání nebo provozování hospodářské činnosti prolamované pověřením předsedy Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.

Na s. 111 nerozumím vyjádření, že ÚOHS by si dělal kopie důkazů „mimo spis“, i když by byly pořízeny nezákonným způsobem (autor odkazuje na judikaturu slovenských soudů), neboť je přeci zřejmé, že v ČR zůstávají všechny důkazy – i ty nezákonné – součástí správního spisu a musí být ve spise žurnalizovány; tento obecný princip vedení správního spisu je dlouhodobě a konstantně judikován správními soudy.

Na s. 128 autor s povzdechem vyjadřuje, že Listina základních práv a svobod byla vyhlášena pouze usnesením předsednictva České národní rady. Je přitom zjevné a doktrínou obecně akceptovatelné, že Listina základních práv a svobod je nejenom součástí ústavního pořádku,

ale také ústavním zákonem. Autor by mohl objasnit, proč je Listina základních práv a svobod ústavním zákonem.

Autor se v disertační práci obsáhle věnuje svojí tezi, že řízení v soutěžních věcech by měla být považována za hardcore trestní řízení, zejména pokud pachateli přestupku hrozí potenciální naplnění skutkové podstaty § 248 odst. 2 alinea první trestního zákoníku. Osobně bych uvítal, zda by autor mohl osvětlit, zda se domnívá, že je odůvodněné, aby soutěžitelé byli vyjmuti z působnosti zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a jejich trestání bylo v podstatě možné pouze v rámci řízení před Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže. Dává podle autora tato právní konstrukce nějaký smysl, zejména pokud bychom přihlíželi k subjektivní stránce trestného činu jako povinnému znaku trestní odpovědnosti?

V kontextu psaní tohoto posudku se domnívám, že významnou roli při ochraně lidských práv v soutěžních řízeních hraje i skutečnost dvouinstančnosti správního řízení před Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže, a to zejména v kontextu jednoinstančního rozhodování v rámci Evropské komise, jakož i dalších unijních soutěžních úřadů (zejména pokud v případě rozkladového řízení musí předseda Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ex offio přezkoumat zákonost prvostupňového rozhodnutí i bez uplatnění námitek a v rámci posuzování zákonnosti zohlednit i dodržení ústavněprávních kautel).

Závěr:

Disertační práci Mgr. Vladislava Bernarda „Lidskoprávní limity veřejnoprávního vymáhání soutěžního práva“ předloženou k uznání jako práce rigorózní doporučuji k uznání jako rigorózní práci.

Disertační práce bez jakýchkoliv pochybností splňuje náležitosti kladené na rigorózní práce Právnickou fakultou Univerzity Karlovy. Autor disertační práce osvědčil výborné znalosti nejenom ústavního práva, ale také práva evropského, správního, soutěžního a trestního. Předložená disertační práce je multioborová, kompaktní a rovněž čtivá. Otázky či polemiky, které jsou uvedené v tomto posudku, nikterak nesnižují kvalitu předložené práce, nýbrž pouze dokládají komplexnost zvoleného tématu, jakož možnost polemiky nad některými odvážnými autorovými závěry (např. na s. 237), což považuji v akademické obci za zcela žádoucí.

V Brně dne 21.3.2023

doc. JUDr. PhDr. Petr Mlsná, Ph.D.

